

FIRST SYKEHOUSE

Drammen kommunes bruk av hemmelige lobbyister

Metoderapport SKUP-prisen 2013

Tittel på prosjektet: First Sykehouse. Drammen kommunes bruk av hemmelige lobbyister.

Publisert: Drammens Tidende og dt.no fra 6. februar 2013 og ut året. Prosjektet er fortsatt ikke avsluttet.

Redaksjonens adresse og telefonnummer:

Drammens Tidende

Bragernes torg 2 A

Postboks 7033

3007 Drammen

Telefon: 32 20 40 00

Journalistenes adresser og telefonnumre:

Ragnhild Ask Connell, 992 46 664, ragnhild.ask.connell@dt.no

Silje Sjursen Skiphamn, 916 09 220, silje.skiphamn@dt.no

Postadresser: Samme som redaksjonen.

I over 20 år har byggingen av nytt sykehus i Buskerud vært heftig debattert. Hvor skal det ligge? Hva skal det inneholde? Drammens Tidende har skrevet utallige saker om det etterlengtede sykehuset som aldri blir noe av. Fire dager før stortingsvalget i 2009 hadde Drammens Tidende denne førstesiden:

NYTID EIKER

Slår et slag for naturfiber

Millioner til kulturskole

Regjeringen lover 40 millioner til landets kulturskoler

Mer arbeidskraft? Kontakt oss!

BJØRNFJELL
Personell

Drammens Tidende

TIRSDAG 16. SEPTEMBER 2009 URKE 37 DRAMMENS TIDENDE - NR. 229 - LØSSALG KR. 20,- www.dn.no

NYTIDEN

Påkjørt på rullestol

En løst kjørt varebil med Oskar Lindland (17) da han var ute på treningstur på rullestol i Høyengbakken. Bildene stakk fra stedet. - Bare flaks at han ikke ble alvorlig skadet, sier moren Lise-Beit Olsen.

NYTIDEN side 2 og 3

LIER

Elever fikk se gravfunn

Skolungene på kulturtur i nærområdet førte Nordal-elevene til en oppdaget gravhaug.

NYTIDEN side 22 og 23

DRAMMEN

Gul skole i skogen

Arbeidskole skole er ikke juleen, den bruns skole i skogen i går åpnet den nye skole. I tillegg er det en skole. **BYEN side 8 og 9**

KAMMERATER. Bjørn Håkonsen (t.v.) og Martin Kolberg kjemper innvalgte om mandatet i Buskerud for å redde dagens nå-gjennomsnitt. De håper løftet om penger til tont på Gullaug skal gi dem noen ekstra stemmer.

Martin Kolberg og hans rød-grønne kammerater i Buskerud er svært takknemlige for at arbeidsminister Bjørn Håkonsen blir opp 250 millioner kroner til kjøp av sykehustomt på Gullaug. Men prisen på tomta kan vise seg å bli tre ganger så høy som opsjonen i 2007 lød på.

NYTIDEN side 6 og 7, VALG side 14 og 15 og LEDER side 16

Ukens Go'helg-produkt
fredag og lørdag

Fest Go'helg-pris

14,90 pr. pakke

Kjøpt i butikken er nå 20,- til 24,-

KW mini

Gå på å langt beklagende rekke. Kan til private beklagende.

NEDE EIKER

Kjemper videre for Buskerud Park

Nedre Eiker kommune ber fylkesmannen trekke store deler av innvalget med utbyggingen av Buskerud Park. Etter å ha fått hjelp av en advokat, har kommunen

SANDE

Vil slås sammen med Drammen

Claus Gjøforn (Ap) fra Sande ser i retning av Drammen når det gjelder kommunen sammenheng.

NYTIDEN side 6-7

Daværende helseminister Bjarne Håkon Hanssen (Ap) kom til Buskerud med en sjekk på 250 millioner kroner i veska. Han garanterte penger til kjøp av sykehustomt på Gullaug i Lier. Førstekandidat for Ap i Buskerud, Martin Kolberg, ble så glad for at regjeringen garanterte penger til sykehus i hans hjemkommune at han ga statsråden et kyss på kinnet. Dette bildet har Drammens Tidende hatt stor glede av senere.

3

Bakgrunn for saken

- Har du sett at Drammen kommune skal kjøpe rådgivningstjenester i sykehussaken? spør vår observante kollega Herborg Bergaplass på et morgenmøte i februar. Hun har vært inne på Doffin, databasen for offentlige innkjøp. Der har Drammen kommune registrert et oppdrag begrenset oppad til 1,6 millioner kroner. Oppdraget er todelt: 1) Konsulentene skal først utarbeide en strategisk plan for å fremme Drammen som vertskommune for nytt sykehus. 2) Når det er gjort skal de bistå kommunen med løpende rådgivning under gjennomføringen av planen.

Bakgrunnen er et vedtak i bystyret i Drammen fra 27. november 2012. Det sier at:

“Samarbeidspartiene vil sikre at et nytt områdesykehus for Vestre Viken blir lokalisert i Drammen. Det er viktig at Drammen kommune skaffer seg handlingsrom for offensivt å kjempe for en sykehusløsning som er optimal for byen når det gjelder:

- Samordnet areal, miljø og klimapolitikk: Optimale kollektivløsninger og nærhet mellom boligområder og sykehuset.
- Hensyn til pasienter og ansatte
- Byutvikling: Nytt sykehus som motor knutepunkt med kompetansenæringer og utdanning (fremtidig universitetssykehus)
- Fremdrift og økonomi

Rådmannen bes om å fremme sak i formannskapetets februarmøte som følger opp vedtaket.

Budsjettmessige konsekvenser tas i 1. tertial.

Formannskapet gis ansvaret for løpende å følge opp sykehussaken.”

Drammens Tidende 6. februar, 2013: Leier inn lobbyhjelp

6 • NYHETER ONSDAG 6. FEBRUAR 2013 | DRAMMENS TIDENDE

– Ikke sykehus på dyrket mark
Landbruksdepartementet vil ikke godkjenne sykehusbygging på dyrket mark. Helse- og sosialminister Harald Buttsdal (Sp).

LIER/NEDRE EIKER: Han har møtt seg til både Viterkollen i Nedre Eiker og Viterkollen i Lier som kommuner for nytt sykehus. Det får Sp-politikeren til å komme med en advarsel.

denne prosessen må være sitt ansvar for jorden bevisst, sier han. Hvis det skulle bli aktuelt å bygge sykehus på landbruksareal, er det Miljøverndepartementet som tar den endelige avgjørelsen. – Min erfaring med Miljøverndepartementet er at de har et fornuftig syn på jorden, sier Buttsdal.

● Drammen på konsulentjakt ● Lier og Nedre Eiker sitter på gjerdet

Leier inn lobbyhjelp

SØKER HJELP: Ordfører Tore Opdal Hansen (H) skal få hjelp av lobbyister for å beholde sykehuset innenfor bygrensene.

DRAMMEN KOMMUNE vil bruke inntil 1,6 millioner kroner på lobbyister for å sikre at sykehuset blir i byen.

NYTT SYKEHUS
SILJE SAUNDSEN SKIPHAMM
silje@drammen.no
96 09 220

Kampen om å bli vertskommune for det nye sykehuset er i ferd med å tiltales seg. Drammens nære trekk er å leie inn lobbyister som skal påvirke beslutningstakerne. Oppdraget, som nå er satt ut på anbud, er todelt. Konsulentene skal først utarbeide en strategisk plan for å fremme Drammen som vertskommune. I tillegg skal de gi løpende rådgivning under gjennomføringen av planen.

FAKSIMILE: Drammens Tidende 5. februar 2013.

At man må ha eksterne konsulenter for å påvirke, virker litt fremmed. **LIER NEDRE EIKER (Ap)** mener må gjøre det som gjøres kan for kjøpet dette.

Kvalitet foran pris
Målet med å leie inn hjelp er å synliggjøre Drammen som alternativ for beslutningstakerne. Kommunen vil betale inntil 1.500.000 kroner for jobben, noe som er i tråd med forskrift om offentlige anskaffelser.

– Det er en øve gjenne, men det er ikke dermed sagt at vi kommer til å bruke så mye, sier Andersen.

Hvem som får oppdraget, blir klart i månedskiftet februar.

at man. Ifølge konkurransegrunnlaget vil Drammen kommune velldagge kvaliteten på tjenestene foran pris.

Tidlig i prosessen
Lier og Nedre Eiker er de to argeste sykehuskonkurrentene til Drammen. Ingen av dem har planer om å leie inn lobbyhjelp foreløpig.

At man må ha eksterne konsulenter for å påvirke, virker litt fremmed. De som skal utrede er i stand til å fatte en faglig avgjørelse uavhengig av konsulenter, tror ordfører Thedre Eiker, Bent Inge Bye (Ap).

Rådmann Hans-Petter Christensen i Lier ser ikke for seg å bruke penger på lobbyister nå. Han mener det uansett er for tidlig i prosessen.

– Vi er mer opptatt av å være en åpen og god samarbeidspartner for Vestre Viken og bidra med det vi kan, sier rådmannen.

Drammens Tidende 6. april, 2013: Lobber for sykehus:

- Ved å påta seg et slikt oppdrag for Drammen kommune, framstår Bjarne Håkon Hanssen som en av de største horene i kommunikasjonsbransjen, sier leder Buskerud Ap, Bjørn Tore Ødegården. Bjarne Håkon Hanssen selv tok aldri telefonen da vi ringte for å gi han mulighet til tilsvaer, men henviste til administrerende direktør Per Høiby i First House på SMS. Hanssen ønsket ikke selv å kommentere det krasse angrepet fra sin gamle partikamerat. Vi har aldri i løpet av arbeidet med denne saken snakket direkte med verken Hanssen eller Sylvi Listhaug. Dette er også den eneste saken hvor First House – ved administrerende direktør Per Høiby – har uttalt seg direkte til Drammens Tidende. – Dette er en type språk vi ikke bruker på Sørlandet, var Høibys nøkterne kommentar.

Våren og sommeren gikk uten at vi hørte noe mer om First House. Da høsten kom, Ragnhild var tilbake i nyhetsavdelingen og valget var unnagjort, bestemte vi oss for å se på saken på nytt. Problemstillingene vi ønsket svar på da vi tok fatt igjen i september var som følger:

- Denne saken startet altså ikke som en typisk gravesak. Vi ønsket i utgangspunktet bare svar på noen helt opplagte spørsmål. Da Drammen kommune viste seg fra sin mest vanskelige side, trenerte våre innsynsbegjæringer og nektet oss informasjon, ble interessen for å grave dypere tent. Vi bestemte oss for å komme til bunns i hva First House faktisk hadde utrettet for drammensernes skattepenger. Det endte opp som en sak om Drammen kommunes manglende åpenhet og respekt for offentlighetsloven.

I et formannskapsmøte den 10. september ble summene for konsulentbruk i sykehussaken offentliggjort. Her sto det kun hvor mye som var brukt på First House siden de ble engasjert i april, og hvor mye som var gått med til arkitekter for å utarbeide forslag til alternative sykehustomter i Drammen. First House hadde fakturert for 286.000 kroner, mens arkitektene hadde kostet kommunen nærmere 450.000 kroner, ble det opplyst i møtet.

Men First House-saken må legges på vent. Vi jobber i samme periode med en annen stor sak som opptar drammenssamfunnet: Eldreomsorg. Vi har vist at kommunen for andre gang på kort tid har brutt loven i sin tildeling av sykehjemsplasser, og en varsler melder fra at helsedirektørens rolle er en helt annet enn hun har gitt uttrykk for.

[illegible]

Torsdag 26. september publiserer vi saken «Betalte 750.000 kroner for råd».

Det er jo greit nok. Bystyret har bevilget pengene, så selv om summen er stor, virker ikke det problematisk. Men det er ordførerens svar som overrasker oss. Til tross for at kommunen så langt har brukt 286.000 offentlige kroner på First House, ønsker ikke ordfører Tore Opdal Hansen (H) å si noe om hva pengene går til:

«De har vært en god samtalepartner», svarer han, og vil ikke si et ord om hva de snakker om.

Saken skaper reaksjoner. Arbeiderpartiet er allerede forbannet over at deres tidligere statsråd er engasjert av Drammen kommune, og nå avviser ordføreren ethvert spørsmål om innholdet i samtaler med First House.

I Drammen har man dessuten en sak om hemmelighold friskt i minne. Et drøyt år i forveien presenterte ordføreren en omstridt utviklingsavtale med en privat eiendomsaktør etter hemmelige forhandlinger. Også den gangen nektet kommunen å offentliggjøre dokumenter knyttet til verdien av tomten, selv om dette var sentralt i vurderingen av om avtalen var lovlig eller ei. Drammens Tidende klaget hemmeligholdet inn til Fylkesmannen og fikk medhold.

Innsyn i ALT

Vi vil gjerne finne ut hva det er ordføreren snakker med First House om. Derfor ber vi om innsyn i **alle** dokumenter i First House-saken den 10. oktober. Vi er ikke de første. NRK har allerede bedt om innsyn, så dokumentene ligger klare hos formannskapssekretær Vegard Hetty Andersen. Informasjonssjef Dag Knutsen-Øy er usedvanlig kjapp, og vi får allerede neste dag tilsendt alt de påstår at de har: Anbudsdokumenter, kontrakt, ti e-poster og bilagene igjen.

Når vi går nøye og systematisk gjennom dokumentene, er det flere ting vi stusser over:

- Ifølge e-postene er kommunikasjonen mellom First House og kommunen svært begrenset. Det dreier seg i all hovedsak om møtebooking mellom Listhaug og formannskapssekretæren.
- Vi ser ingen tegn til møtereferater fra samtaler mellom ordføreren og hans lobbyister. Da vi etterspør disse, får vi til svar at de ikke eksisterer.
- Vi ser ingen «strategisk plan», til tross for at det i anbudsdokumentene er en sentral del av tildelingskriteriene. First House sin strategiske plan skal koste 235.000 kroner, ser vi i de offentlige dokumentene.

Det er altså brukt nesten 300.000 kroner på løpende samtaler, men det finnes ikke et eneste skriftlig dokument etter at kontrakten er inngått. Det høres merkelig ut.

Da vi slett ikke føler oss sikre på at vi har fått alle dokumentene i saken, begynner vi å mase. Fra den 15. oktober sender vi en rekke e-poster til kommunen for å forsikre oss om at vi har fått absolutt alle dokumenter. Vi etterlyser dessuten den «strategiske planen helt konkret». Vi etterspør også denne informasjonen både i telefonsamtaler og i direkte samtaler i formannskapet med Knutsen-Øy. Med referanser til både offentlighetsloven og forvaltningsloven, diskuterer vi det samme også med kommuneadvokaten, rådmannen og ordføreren i formannskapet den 15. oktober.

Vi blir ikke møtt med overbevisende svar av mannen som skal være bindeleddet mellom pressen og Drammen kommune:

«Du har fått alt det jeg fikk da jeg sendte din forespørsel videre her. For egen del har jeg ikke vært involvert i forholdet til First House», er det korte svaret fra informasjonssjef Dag Knutsen-Øy den 15. oktober.

Dette samsvarer ikke med kommunens mål om åpenhet som kan leses på hjemmesidene:

«Drammen kommune praktiserer meroffentlighet, og gjør all informasjon mest mulig tilgjengelig».

Dessverre er det ikke overraskende fordi det er en praksis vi er blitt vant til både fra informasjonsavdelingen, rådmannen, politisk ledelse og kommuneadvokaten. Åpenhet har vært et tema også tidligere, uten at det har ført til nevneverdige forbedringer.

Vi purrer på svar på våre innsynsbegjæringer i e-poster den 16. oktober, og igjen den 17. oktober.

Samme dag kommer følgende svar per epost fra informasjonssjefen i Drammen kommune:

«Jeg har ikke kjennskap til annen korrespondanse på e-post enn dette. Når det gjelder møtetreferater og strategisk plan, mener jeg at du fikk svar på det i tirsdagens formannskapsmøte.

Jeg er kjent med Forvaltningslovens § 11 d, og dette er vurdert, ja. Sykehussaken er ikke en sak som er under eller skal til politisk behandling i Drammen kommune. Drammen kommune har ingen vedtakskompetanse i saken. Dette er drøftet med kommuneadvokaten.»

Vi får en ny overraskelse: Kommunen vurderer altså at et nytt sykehus i Vestre Viken ikke er omfattet av saksbehandlingen!

Det er uforståelig for oss av følgende grunner.

- Selve saken er basert på et politisk vedtak i bystyret.
- Det er bevilget offentlige midler til konsulentbruk.
- Det er lyst ut anbud, og inngått en kontrakt mellom kommunen og et privat selskap.
- I august behandler politikerne i et ekstraordinært formannskapsmøte en sak hvor de anbefaler seks sykehistomter til Vestre Viken HF. Disse er basert nettopp på innleide konsulents utredninger.
- Om Drammen noensinne blir valgt som vertsby til nytt sykehus, vil det bli en stor kommunal saksbehandlingsoppgave.

Offentlighetseksperter Gunnar Bodahl-Johansen er oppgitt over kommunens holdning:

«De har ikke skjønnet det. Alt en kommune driver med er saksbehandling. Hvis det ikke er det, hvorfor driver de da med det? spør han.

Vi oppfatter det som en grunnleggende mangel på forståelse for hva åpenhet i den offentlige forvaltningen går ut på, dette gjør oss tidvis motløse i møtet med kommunen.

Men vi gir oss ikke. Vi kan verken forstå at det ikke er en sak hvor kommunen driver saksbehandling, eller at det vi har fått tilsendt, virkelig er all informasjon i saken. I tillegg til Bodahl-Johansen som vi rådfører oss med jevnlig gjennom disse sakene, har vi også flere samtaler med andre

offentlighetsekspert som Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen, samt advokat og forfatter Harald Hove. De hjelper oss å forstå prinsippene om åpenhet ytterligere.

Møte på kammerset

Arbeiderpartiets gruppeleder Masud Gharahkhani ber også om innsyn i lobbykonsulentbruken. Han mener ordførersens hemmelighold er med på å ødelegge tilliten og åpenheten i saken. Han ber ordføreren umiddelbart offentliggjøre hva skattebetalernes penger går til, og vil fremme nytt spørsmål i formannskapet i oktober om det ikke skjer. Vi er hele tiden oppmerksom på Gharahkhani's politiske agenda i saken, og passer på å jobbe uavhengig av hva han ønsker å oppnå.

Men da Ap-politikeren får et svært uvanlig svar på sin henvendelse om innsyn, skriver vi en sak om det. Ordføreren sender en e-post og ber han komme inn på hans kontor for å få en egen redegjørelse om saken. En slik invitasjon har Aps gruppeleder aldri fått før. Han frykter han blir bedt på kammerset for å motta hemmelig informasjon og takker nei til invitasjonen. I stedet tar han et kraftig oppgjør om hemmeligholdet i saken, og ber om å få informasjonen i formannskapet. Når dette blir gjort kjent for oss, publiseres saken:

Onsdag 16. oktober: «Bedt i møte på kammerset»

HEMMELIG: Aps Masud Gharahkhani (bakgrunnen) ble bedt på møte på Tore Opdal Hanssens kontor da han spurte om First House pengene. Han avviser. FOTO: TORO SANDREID

● Bruker 300.000 på First House ● Hemmelige samtaler, ingen referater

Bedt i møte på kammerset

Da Masud Gharahkhani (Ap) ville vite hva Drammen kommune bruker Bjarne Håkon Hanssen til, ble han for første gang invitert til eget møte på ordførersens kontor.

BARNHILD ASK CONNELL
nph@ak.comwell.no

Arbeiderpartiets gruppeleder tok i formannskapet i går et kraftig oppgjør med manglende på åpenhet rundt Drammens kommunes bruk av First House i Lyshaug. Næringslivets utvalgte har omstalt, har kommunen brukt nesten 300.000 kroner på konsulentgjør fra First House siden april. Blant kommunens rådgivere er tidligere helse-

bedt, sier han. Bodahl Johansen synes debatten om åpenhet er interessant, spesielt fordi man ser stadig flere i offentlig forvaltning som bruker firmen som First House til å drive lobbyvirksomhet. - Det er utvilsomt viktig at man følger bestemmelsene nøyaktig, så det ikke foregår stor grad av offentlig saksbehandling, sier han. Bodahl Johansen påpeker at kommunen i forvaltningsloven

FAKSNILDE: Drammens Tidende 20. september, 2013.

minister Bjarne Håkon Hanssen og tidligere Oslo-byråd Sylvi Lysthaug. Næringslivets utvalgte har omstalt, har kommunen brukt nesten 300.000 kroner på konsulentgjør fra First House siden april. Blant kommunens rådgivere er tidligere helse-

med blant annet Pål-Henning. Det fikk han ikke. I stedet fikk han en invitasjon til et eget møte på ordførersens kontor. Det avviser Ap-politikeren.

- Det er ikke riktig å meg å delta på et lukket møte med offiserer, hvor jeg skal få informasjon, som alle sammen ikke får, svarer Gharahkhani per e-post til Tore Opdal Hansen (H).

- Ikke hemmelig

Ordføreren understreker nå at han ikke innkalte til møtet for å dele hemmelig informasjon. - Han ba om opplysninger for formannskapet, da så jeg at han kom ned en tur, så skal jeg gi deg dem. Det ønsket han ikke og det er greit, sier Opdal Hansen og forstår ikke at det kan oppfattes som et møte på kammerset.

- Dette er eno big deal. Jeg er serviceorientert og prøvde å gi svar for formannskapet, sier han.

har krav på seg til å nedregne alt som kan gi nye opplysninger i en sak, også i uvanlige møter eller samtaler. Han rådmann eller ordfører møtt med First House mener han det åpenbart må finnes materielle fra dette - i utgangspunktet er det tidsnødvendig at hvis man i kommunen jobber med en sak, og skulle et slykhet til Drammen er en sak, så er det et ledet i en saksbehandling

en kommune driver med, sier han. Bodahl Johansen understreker samtidig at det er forskjell på kravet til å føre referat, og det å gi innover i dokumenter eller et møte. Det finnes uttallige loven for å kunne dokumentere, for eksempel under en forhandlings-situasjon, påpeker han.

Men hensikten med loven er jo å sikre at det forvaltningen driver med kan etterprøves, sier han.

Møtereferatene som også Drammens Tidende har bedt om innsyn i, kan ikke offentliggjøres, fordi de ikke finnes, følger Opdal Hansen.

Ingen møtereferat

Når rådmannen eller ordføreren møter med Hanssen og Lysthaug i First House skrives ingenting.

- Rådgivningen er løpende samtaler, ikke møter, således skrives det ingen møtereferater, sier Opdal Hansen, og mener derfor at krav om innsyn ikke trenger en hjemmel i offentlighetsloven for å avvises. Han mener prosessen har vært ryddig, og at skattebetalerne får vite hva pengene går til.

Alle vet det. Det gir til arbeidet med å fremme Drammens som lokaliseringssenter for nytt slykhet.

- Hvorfor er det hemmelig?

Vi ønsker ikke å gå ut med detaljer rundt vår diskusjon. Det hadde ikke vært Drammens sak å fortelle hva vi har tenkt å gjøre.

I formannskapsmøtet vifter ordføreren med alle dokumentene som blir gitt til Gharahkhani i møtet. Det er de samme som vi har fått.

- Dette er saksbunken. Det tror jeg er alle. Jeg føler rådmannen har gjort alt det som står i hans makt for å framskaffe relevante dokumenter i denne saken, sier ordføreren. Det skulle vise seg og ikke stemme.

Ordføreren understreker også at det ikke skrives møtereferater når han og rådmannen møter med Hanssen og Lysthaug.

- Rådgivningen er løpende samtaler, ikke møter, således skrives det ingen møtereferater, sier Opdal Hansen.

I det skriftlige svaret til formannskapet står det blant annet:

Spørsmål nr. 24 (2013)

Til : Formannskapet

Fra : Ordfører

Kopi :

Vår referanse
13/150 - 25

Arkivkode
070

Sted
DRAMMEN

Dato
01.10.2013

Strategisk plan:

Som nevnt har First House vært benyttet fordi vi ønsket bistand til å finne ut hvordan vi best kan vise frem Drammen som et godt alternativ og hvordan vi best kan påvirke prosessen. Gjennom samtaler har vi således sammen med First House utviklet en strategi for det videre arbeidet i sykehussaken. Det er imidlertid ikke utarbeidet noe strategisk dokument, slik at innsyn i lovens forstand ikke er en problemstilling.

Det er en fiffig måte å gjøre det på. Uten et skriftlig dokument som det gis avslag på innsyn i, kan vi heller ikke påklage hemmeligholdet til Fylkesmannen. Vi er i praksis fratatt klageretten.

E-postene dukker opp

Vi gir oss ikke. Vi er nemlig overbevist om at det finnes en strategisk plan. For det første er en slik plan omtalt som et sentralt punkt i oppdraget som ble lyst ut på anbud. For det andre står det i kontrakten kommunen har inngått med First House at prisen for den strategiske planen er 235.000 kroner.

Den 17. oktober sender vi nok en e-post til informasjonssjef Dag Knutsen-Øy der vi skriver:

*«Jeg vil igjen forsikre meg om at det altså IKKE finnes **ett eneste dokument** i forbindelse med utarbeidelse av strategisk plan?»*

Dagen etter får vi et noe overraskende svar fra informasjonssjefen. Noen har fått kalde føtter i Drammen kommune, og Knutsen-Øy melder fra om at han «setter av noen timer fremover til å gjennomgå alt som finnes i arkivet i denne saken». - Du hører fra meg, er beskjeden. Vi skjønner at det vil komme mer.

Vi purrer utover dagen både per e-post, og telefon. Klokken 14.30 fredag ettermiddag ringer telefonen: «Vi har funnet flere e-poster», sier Knutsen-Øy. «Men du kan ikke få dem. E-postene må gås nøye gjennom for å se om det er noe som skal unntas offentligheten, og arbeidsdagen er snart over». Kommunen kjøper seg tid.

Vi vurderer å skrive en egen sak om funn av flere e-poster, uten å ha fått selve e-postene. Vi vet at flere er på saken, og blir lovet at vi skal få dem først på mandag. Vi blir også fortalt at det kommer en pressemelding om disse e-postene. Vi aner verken hvor mange e-poster det er snakk om eller hva de

Først mandag ettermiddag får vi tilsendt 64 e-poster, sammen med en pressemelding Drammen kommune planlegger å sende ut morgenen etter. Ingen av e-postene er journalført slik kommunen er forpliktet til etter offentlighetsloven og arkivloven. Kommunen har altså holdt tilbake 64 e-poster etter gjentatte innsynsbegjæringer, ikke bare fra Drammens Tidende, men også fra NRK, og Arbeiderpartiets gruppeleder.

Strategisk plan – har ordføreren løyet?

Tirsdag 22. oktober, 2013: «Holdt First House-råd hemmelig»:

Holdt First House-råd hemmelig

11

«Hvis jeg ikke husker helt feil, så hadde de med seg en PowerPoint-presentasjon som de snakket til i møtet. Jeg har ikke sett eller fått et eneste dokument i denne saken», fastholder Opdal Hansen.

Rådmannen beklager at e-postene ikke har dukket opp tidligere. Han bekrefter også at det nå viser seg å være skriftlige dokumenter allikevel:

«First House har hatt forberedte innspill eller utkast til forslag. Jeg tror det har vært to PowerPoint-presentasjoner som har vært gjenstand for diskusjoner».

Når vi spør rådmannen hvorfor disse presentasjonene er ikke offentlige, svarer rådmannen:

«Dette anser vi som fortrolige råd til kommunens interne behandling. I det løpende arbeidet er det ikke hensiktsmessig å offentliggjøre råd fra eksterne rådgivere, spesielt ikke når kommunen har vært i en konkurranse og tidvis konfliktsituasjon».

Vi er påpasselige med å ta opp intervjuene vi gjør med ordføreren og rådmannen denne kvelden. Vi har også nytte av å gjøre begge intervjuene sammen. Slik kan vi utfylle hverandre på oppfølgingsspørsmål, og vi kan sitere intervjuobjektene helt ordrett.

Kommunen velger allerede i pressemeldingen som følger e-postene å argumentere for hvorfor de vil holde tilbake vedleggene i e-postene. Selv om de beklager at e-postene verken har dukket opp etter våre innsynsbegjæringer eller på postlister, forsetter de å argumentere for at de ikke er omfattet av plikten til å journalføre:

*«E-postene har ikke vært journalført. Det vises til at journalføringsplikten bare gjelder for dokumenter som **”er gjenstand for saksbehandling og har verdi som dokumentasjon”**, jf. arkivforskriften § 2-6. De ovennevnte e-postene inneholder først og fremst praktiske avklaringer av møtetidspunkt m.v., og er således ikke journalpliktige.»*

«Til tross for at e-postene inneholder opplysninger som kan gi grunnlag for unntak fra offentlighet etter Offentlighetsloven § 15 andre eller tredje avsnitt, velger kommunen å offentliggjøre dem».

Helseministeren snur

I pressemeldingen fra Drammen kommune står det også noe annet vi biter oss merke i:

«Av e-postene går det blant annet frem at ordfører avtalte et møte med daværende helsepolitisk talsmann i Høyre, Bent Høie. Til dette møtet valgte ordfører å ta med seg rådgivere, rådmannen og First House. Det er imidlertid ikke naturlig å referere innholdet i dette møtet, ut over at det naturlig nok dreide seg om lokalisering av nytt sykehus i Vestre Viken».

Under en uke før vi fikk de 64 siste e-postene ble Bent Høie utnevnt til helseminister. Allerede i valgkampen hadde vi intervjuet han om bygging av nytt sykehus i Buskerud. Da uttalte Høie til Drammens Tidende at daværende helseminister Jonas Gahr Støre (Ap) drev «utilbørlig innblanding i

en demokratisk prosess». Bakgrunnen for det krasse utfallet var to brev Støre hadde sendt til Helse Sør-Øst HF om lokalisering av det nye sykehuset. I brevene instruerte han helseforetaket om å avgrense søket etter potensielle sykehustomter til «aksen Drammen-Kongsberg». Etter flere ganger å ha blitt presset av Drammens Tidende til å utdype hva han mente med «aksen Drammen-Kongsberg», gikk Støre langt i å peke på Ytterkollen i Nedre Eiker. Det er også førstevalget til Buskerud Ap.

Høie uttalte også at en helseminister fra Høyre kom til å trekke tilbake Støres føringer «som noe av det første han eller hun gjør». Høie ble som forventet selv utnevnt til helseminister 16. oktober. Noen dager senere la vi inn en forespørsel hos informasjonsavdelingen i Helse- og omsorgsdepartementet om hva han ville gjøre med sin forgjengers føringer. Det fikk vi svar på allerede 22. oktober. Den kvelden sendte Høie et brev til Helse Sør-Øst hvor han gjorde det klart at Støres føringer ikke var representative for den borgerlige regjeringen. Høie åpnet dermed for at det nye sykehuset likevel kunne ligge i Drammen.

Her fikk vi betalt for å ha ligget på Høie helt fra han satte seg i statsrådsstolen. Vi hadde allerede purret et par ganger da vi på ettermiddagen 22. oktober fikk napp. At Høie opphevet føringene til Støre akkurat da, hadde høyst sannsynlig noe å gjøre med e-postene vi hadde fått innsyn i hos Drammen kommune. De viste blant annet at Høie, mens han var leder av helsekomiteen hadde møtt ordføreren og rådmannen i Drammen for å snakke om sykehuslokalisering. Til stede på møtet på Grand Hotel var også Bjarne Håkon Hanssen fra First House.

Samme kveld kjørte Dagsrevyen møtet som hovedoppslag. NRK hadde i likhet med oss bedt Drammen kommune om innsyn i alle dokumenter som hadde med First House å gjøre. Dermed fikk

også de tilgang på de 64 e-postene vi hadde mast og mast på kommunen for å få. Vi syntes det var ganske urettferdig at de fikk såpass godt betalt for den jobben vi hadde gjort uten en gang å kreditere oss.

Drammens Tidende 23. oktober, 2013: Slik fikk de helseministeren til å snu

Høie sa helt uoppfordret at han hadde latt seg påvirke av møtet på Grand Hotel. Han understreket imidlertid at det var ordføreren som hadde overbevist han om at Støres føringer måtte oppheves. At First House – ved tidligere helseminister Bjarne Håkon Hanssen – var til stede, hadde

VI BRYR OSS OG VIL BEVEGE

Drammens Tidende

Onsdag 23. oktober 2013

● UKE 43 ● NR. 244 ● LØSSALG KR. 20,00 ● TIPS: 02232 ● FLERE NYHETER PÅ DT.NO

Høyre refser sin egen ordfører SIDE 8 OG 9

De har byens verste skolelevel SIDE 10 OG 11

BESØK OS I DAG

Åpner for sykehus i Drammen:

Slik fikk de ministeren til å snu

● **Bent Høie innrømmer at han lot seg påvirke etter møte med ordfører Tore Opdal Hansen og First House-lobbyist Bjarne Håkon Hanssen på Grand Hotel i Oslo.**

Julebord på First Hotel **Ambassadeur** ambassadeur@firsthotels.no

FOTO: NTB/SCANPIX

I juni reiste ordfører Tore Opdal Hansen (H) sammen med First House-rådgiver Bjarne Håkon Hanssen til Oslo for å snakke med Høyres fremste helsepolitiker. Målet var å overbevise Høie om at Drammen var rett sted for nytt sykehus. Det klarte de. **SIDE 6 OG 7**

ifølge Høyre ingen betydning. I ettertid har vi snakket med sentrale kilder i Høyre som gir æren for at Drammen igjen er aktuell som vertskommune for nytt sykehus til Kristin Ørmen Johnsen. Sykepleieren var Buskerud Høyres tredjekandidat ved valget og sitter nå i helsekomiteen på Stortinget.

Listene til Listhaug

Timingene på våre saker om First House viste seg å være helt perfekt da Sylvi Listhaug ble utnevnt som landbruksminister for Frp 16. oktober. Slik Bjarne Håkon Hanssen var den første til å gå fra statsrådsstolen til kommunikasjonsbransjen, var hun den første til å gå motsatt vei. Det tok ikke lang tid fra Listhaug ble oppnevnt til det kom krav om at hun skulle oppgi hvem hun hadde hatt som kunder i First House. Selskapet avviste å offentliggjøre Listhaugs kunder, mens vi satt på mye informasjon om hennes kundeforhold med Drammen kommune.

Blant de 64 e-postene kommunen først hadde hemmeligholdt, fant vi blant annet dokumentasjon på at Listhaug hadde møtt som stortingsrepresentant mens hun lobbet for Drammen. Dette illustrerer etter vår mening hvorfor det har vært viktig å få innsyn i denne saken. Skal det være slik i Norge at man den ene dagen kan jobbe som lobbyist for kunder offentligheten ikke kjenner, mens man den neste dagen møter som stortingsrepresentant?

Nei, mener mange. Toneangivende politikere tok etter at Listhaug ble utnevnt til statsråd til orde for en «Lex Listhaug», en egen lov som pålegger PR-rådgivere å offentliggjøre kundene sine. Sylvi Listhaug har nå publisert hvilke kunder hun har hatt i offentlig sektor, men hennes private kunder får offentligheten fortsatt ikke innsyn i.

Politikerne reagerer

Nå er politikerne i bystyret sjokkerte over det som kommer fram. Det er kun rådmannen og ordføreren som har hatt kontakt med First House. Høyres bystyregruppe, som sitter med rent flertall, vet ikke noe mer enn det de får kjennskap til gjennom Drammens Tidende. Både Høyres mektige gruppeleder Johan Baumann og varaordfører Tove Paule refser sin egen ordfører i avisspaltene. Det er sjelden kost i Drammen. Det kommer også en direkte bestilling fra Baumann om at det nå skal skrives møtereferat fra ordførerens samtaler med First House.

Ordførerens respons er klar:

«Jeg skriver jo ikke møtereferat, så det må noen andre gjøre i tilfelle», svarer han på trykk.

Det blir det aldri behov for. Dagen etter bøyer ordføreren etter for heftig press og avslutter samarbeidet med First House. Han annonserer det på sin egen Facebook-side, og skriver blant annet:

«Det er ingen fordel for byen at det blir større fokus på rådgivning enn på resultatet».

Vi jobber videre for å få innsyn i vedleggene til e-postene. Kommunen argumenterer med at vedlegg «som i sin helhet eller i det vesentlige inneholder råd og vurderinger fra våre eksterne rådgivere, eller innhenting av slike råd, kan unntas offentlighet, jf. Offentlighetsloven § 15 2. og tredje avsnitt.»

Ordføreren benekter at han har løyet. Samtidig innrømmer han at First House har laget et utkast til strategi.

– Men den har vi egentlig ikke tatt med oss i det videre arbeidet, sier han nå. Han holder også fast ved at alt han husker å ha sett er en Power Point i et møte.

Han legger også delvis skyld på rådmannen:

- Jeg er rett og slett spilt dårlig for å si det sann, sier ordføreren og tar selvkritikk ikke på vegne av seg selv, men på vegne av kommunen.

Samme dag som saken står på trykk er det bystyremøte i Drammen. Både Høyres bystyregruppe og de borgerlige samarbeidspartiene (Venstre, Frp og KrF) er rystet. De sier de har visst like lite som drammensere flest, og har fått informasjonen gjennom Drammens Tidende. Mange reagerer på at ordføreren delvis legger skylden for hemmeligholdet på rådmannen. De krever at ordføreren beklager til bystyret. Det gjør til slutt en usedvanlig spak ordførere etter massivt politisk press. Venstre har dessuten trumfet gjennom at saken skal sendes til kontrollutvalget for vurdering.

Drammens Tidende 27. november, 2013: Måtte beklage

Det som er vel så spesielt er at gruppeleder Baumann tar sterk avstand fra sin egen ordfører fra bystyrets talerstol. Han innrømmer senere at han aldri har gjort det på ti årene de to har vært gruppeleder og ordfører i drammenspolitikken.

- Vi er glad for at ordføreren tar selvkritikk. Det er det eneste riktige, sier Baumann.

Opposisjonen er ikke nådig. Aps gruppeleder kommer med kraftig kritikk at hemmelighold på alle nivå i First House saken.

- Hadde dette vært en sak med en statsråd i Stortinget, hadde statsråden måtte ha gått, sier Gharakhani.

Ap-veteranen Martin Kolberg uttaler samtidig på dt.no at Opdal Hansen burde vurdere sin stilling.

- Han har åpenbart ikke snakket sant overfor folkevalgte organer og i offentligheten, uttaler Kolberg.

Fra småpartiene får Opdal Hansen klar beskjed om å ta ansvaret alene, og de borgerlige partiene innrømmer at det var blitt en tillitskrise som må løses raskt.

Kontrollutvalget

Kontrollutvalget har senere vedtatt å granske kommunens rolle i First House saken. De skal se nærmere på kommunens håndtering av journalføringen, åpenhetspraksisen i kommunen, og i hvilken grad First House har vært en del av kommunens saksbehandling.

I en sak som behandles i utvalget den 21. januar, skal de stake ut kursen videre. Forslag til vedtak er:

Det vises til kontrollutvalgets sak 77/13. Nedenfor følger et utkast til et opplegg for saken.

1. Vedtak eller beslutning om engasjementet og eventuelt tilbudsforespørsel/protokoll

- lov om offentlige anskaffelser
- budsjettvedtak

2. Avtalen mellom kommunen og First House

- fullmakter

3. Rutinebeskrivelser om behandling av post/e-post og arkiv

- lov om arkiv
- er det etablert tilstrekkelige rutiner?

4. Rutinebeskrivelser om behandling av innsynssaker

- er det etablert tilstrekkelig rutiner, herunder om det eksisterer det en policy eller prinsipper å forholde seg til ved innsynssaker

5. Oversikt - hva som er gjort etterpå

- opplæring
- samtalen hos Fylkesmannen
- sak til bystyret om åpenhet

Konklusjon

Gjennom vårt arbeid fikk vi svar på en rekke spørsmål. Vi viste følgende:

- Vi har gitt offentligheten innsyn i hva Drammen kommune bruker skattebetalernes penger på.
- Vi har gitt offentligheten innsyn i hva First House driver med.
- Kontrollutvalget skal granske både First House- og Marienlyst-saken.

- Formannskapet ba om en egen sak om offentlighet til politisk behandling. Den skal etter planen behandles i februar.
- Ordføreren måtte legge seg flat og beklage håndteringen av saken i bystyret.
- Vi har dokumentert at helseminister Bent Høie møtte – og lot seg påvirke av – ordføreren i Drammen og First House til å utvide området hvor det er aktuelt å bygge sykehus. Vestre Viken anbefaler nå bygging på Brakerøya i Drammen.
- Vi har avslørt at ordførerens håndtering av First House-saken har gjort han upopulær i Høyres bystyregruppe. Også ordførerens forhold til Høyres gruppeleder Johan Baumann har blitt påvirket.
- For andre gang på kort tid har vi vist at Drammen kommune ikke praktiserer åpenhet i tråd med kravene i offentleglova. Drammens Tidende har fått medhold hos Fylkesmannen i Buskerud både i denne saken og i Marienlyst-saken i at kommunen må utlevere dokumenter som først har blitt forsøkt unntatt offentlighet.
- Vi har åpnet Drammen kommune og tvunget dem til å følge offentleglova. Kommunen skal nå arrangere kurs for de ansatte om offentleglova. Vi er invitert for å fortelle hvordan pressen ser på offentlighet i kommunen.

Vedlegg 1

Kildeliste

Drammen kommune - administrasjonen:

Rådmann Osmund Kaldheim

Kommuneadvokat Bård Nordby

Byarkivar Tom Oddby

Informasjonssjef Dag Knutsen-Øy

Formannskapssekretær Vegard Hetty Andersen

Formannskapssekretær Therese Fredheim

Kommunikasjonsrådgiver Petter Jørgensen

Finansdirektør Kristian Thowsen

Kommunaldirektør Kirsti Aas Olsen

Økonomisjef Roar Paulsen

Byutviklingsdirektør Bertil Horvli

Drammen kommune - politikere:

Ordfører Tore Opdal Hansen (H)

Varaordfører Tove Paule (H)

Høyres gruppeleder Johan Baumann

Arbeiderpartiets gruppeleder Masud Gharakhani

Frps gruppeleder Jon Helgheim

Venstres gruppeleder Ulla Nordgarden

KrFs gruppeleder Odd Gusrud

Svs gruppeleder Sadi Emeci

Bystyrerepresentant og leder av Drammen Høyre Dag Fjeld Edvardsen

Leder av Kontrollutvalget Arne Martinsen (Ap)

Medlem av kontrollutvalget Hilde Hovengen (Frp)

Medlem av kontrollutvalget Tore E. Brath (H)

Offentlighetseksperter:

Gunnard Bodahl-Johansen

Professor Jan Fridthjof Bernt, Universitetet i Bergen

Harald Hove, advokat

Andre eksperter:

Frank Aarebrot, valgforsker

Kjell Arne Rørvik, professor i statsvitenskap ved Universitet i Tromsø

Nils Petter Strømmen, styreleder i Kommunikasjonsforeningen

Audun Helleland, sekretær i Kontrollutvalgssekreteriatet i Buskerud og Omegn

Pål Ringnes, leder Buskerud kommunerevisjon

Andre kilder:

Ordfører i Nedre Eiker Bent Inge Bye (Ap)

Rådmann i Lier Hans Petter Christensen

Administrerende direktør Per Høiby i First House

Leder i Buskerud Ap Bjørn Tore Ødegården

Styreleder Lars Normann i Venner av Drammen sykehus

Helseminister Bent Høie (H)

Kommunikasjonsrådgiver Torfinn Frostad i Vestre Viken HF

Stortingsrepresentant Torgeir Micaelsen (Ap)

Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp)

Leder av kontroll- og konstitusjonskomiteen Martin Kolberg (Ap)

Administrerende direktør i Vestre Viken Nils Fr. Wisløff

Hovedtillitsvalgt for Legeforeningen i Vestre Viken Tom Henri Hansen

Ordfører i Lier Helene Justad (H)

Hovedtillitsvalgt for Sykepleierforbundet i Vestre Viken Hilde Kr. Arnesen

Storingsrepresentant Morten Wold (Frp)

Leder i Kongsberg Ap Laila Gustavsen

Leder i Buskerud Høyre Morten Eriksrød

Skriftlige kilder:

Offentleglova

Arkivlova

Forvaltningsloven

Kommuneloven

Offentlighet.no

Drammen kommunes nettsider

Diverse kommunale sakspapirer

E-poster mellom Drammen kommune og First House

Anbudsdokumenter fra Drammen kommune

Kontrakten mellom Drammen kommune og First House

Fakturaer og bilag fra First House, C.F. Møller og Trond E. Skefstad

Budsjett for konferanse arrangert av Venner av Drammen sykehus

Vedlegg 2

Publiseringsliste

- 6. februar:** Leier inn lobbyhjelp (papir)
- 6. april:** Lobber for sykehus (papir)
- 8. april:** Ap-topp tar avstand fra “hore”-stempel (nett)
- 26. september:** Betalte 750.000 kr for råd (papir)
- Jeg vil foreslå at Opdal Hansen tar seg en pølse (nett)
- 27. september:** Bruker 400.000 før lunsj (papir)
- 4. oktober:** Opdal Hansen: - Hemmelighold sikrer sykehusstrategien (nett)
- 16. oktober:** Bedt i møte på kammerset (papir)
- 17. oktober:** - Svekker sykehus (papir)
- 22. oktober:** Holdt First House-råd hemmelig (papir)
Møtte på Stortinget mens hun lobbet for Drammen (nett)
Lundteigen: - Listhaug burde sagt nei til å bli statsråd (nett)
- Dette er en herlig samrøre (nett)
- 23. oktober:** Åpner for nytt sykehus i Drammen (papir)
Ordføreren satt på plass av sine egne (papir)
Avslutter samarbeidet med First House (nett)
Helseministeren forsinket nytt sykehus (nett)
- 24. oktober:** - Nytt sykehus bør ligge i Lier (papir)
- 25. oktober:** Drammen vil krympe tomten
- 30. oktober:** Nå skal åpenheten gjennomgås (papir)
- 15. november:** Nekter innsyn i First House (papir)
- 25. november:** Må frigi hemmelig First House-plan (nett)
- 26. november:** Må frigi hemmelig First House-plan (papir)
Listhaug var “saksbehandler” i Drammen kommune (nett)
- Pinlig av ordføreren (nett)

Ordføreren tar selvkritikk (nett)

27. november: Ordføreren presset på plass (papir)

28. november: Satte samarbeidet på spill (papir)

29. november: De skal granske First House-saken (papir)

30. november: - All mulig grunn til å gå i oss selv (papir)

2. desember: Betalte First House for mediehåndtering (papir)

11. desember: Frp ville ikke granske (papir)